

Potentieel ontgrendeld: Gelijke kansen voor begaafde leerlingen

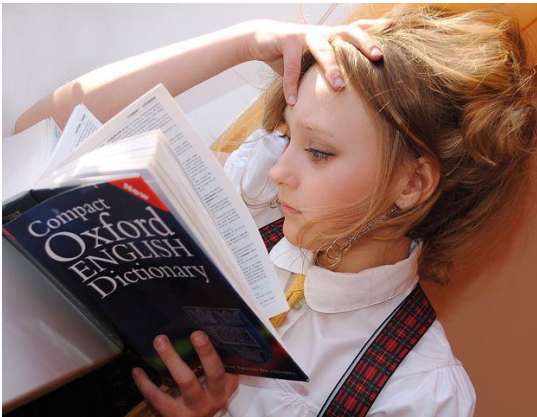
TALENT-studiedag 4 februari 2025

Marlies Tierens, PhD

1

Sara & Nila

2

Verwachtingen?

3

Equity in Gifted Education

2024-2026

Europees project

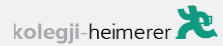
4

CEOS project (afgerond) Ouder aan het woord

<https://bureautalent.nl/projecten/ceos-opbrengsten>

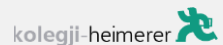

5

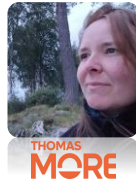
Missie

“This project will **uncover and develop** unseen **cognitive talents of students from disadvantaged social groups** by improving their **academic linguistic strategies**, actively **involving their parents**, and **training their teachers.**”

6

Partners

7

Projectdoelen

Identificatie ongezien cognitief talent

Ontwikkeling en aanpassing schooltaalprogramma & leerkrachtraining

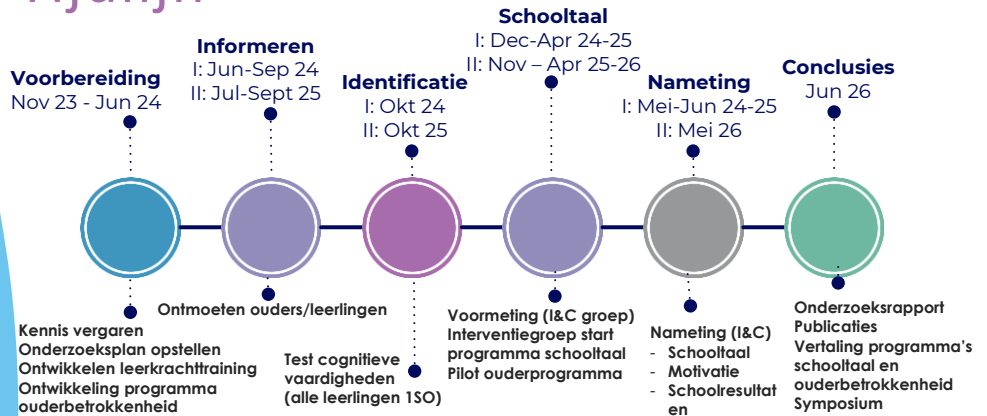

Programma rond ouderbetrokkenheid

8

Tijdslijn

Verwachte resultaten

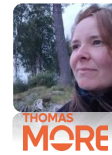
- Meer IIn identificeren met diversiteitsachtergrond → gelijkheid in CSF onderwijsaanpassingen
 - Gids voor leerkrachten → tool voor implementatie andere scholen/landen
 - Ontwikkeling schooltaalprogramma (meerdere talen)
 - → ouderbetrokkenheid & adviezen voor toekomstige initiatieven
- ➔ Impact op leerlingen, leerkrachten, onderzoekers en beleidsmakers

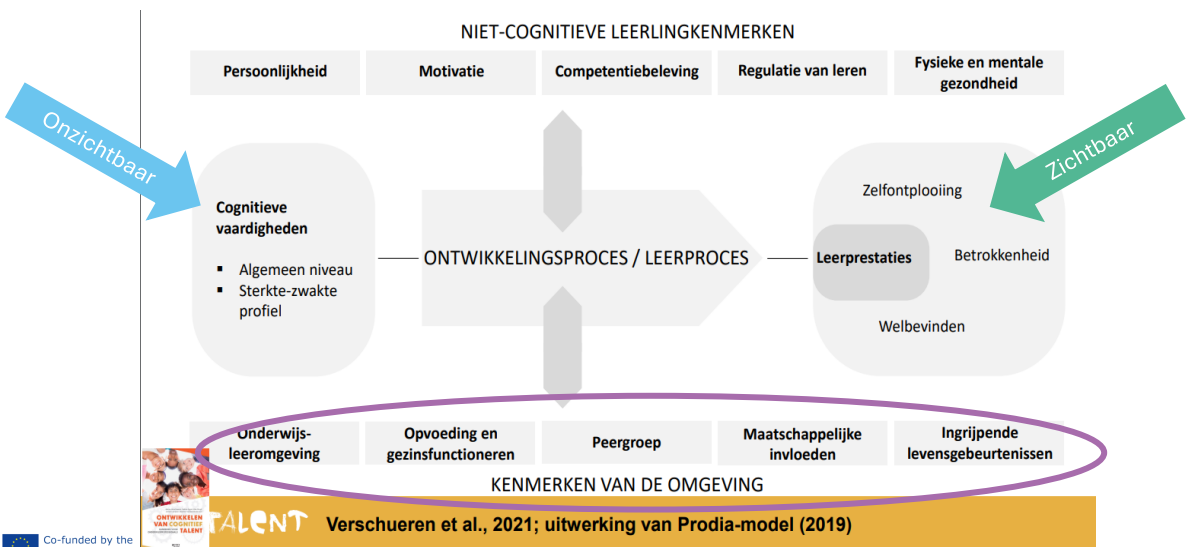
Identificatie
Marlies Tierens, PhD

ede Equity in Gifted Education
Co-funded by the European Union

11

Model cognitieve begaafdheid

12

Kenmerken van de omgeving - ESCS

= Economische, Sociale, and Culturele Status

Mogelijke ESCS indicatoren kinderen:

- Geboorteland leerling/ouders
- Opleidingsniveau moeder (ouders)
- Beroepsstatus vader (ouders)
- Inkomen
- thuistaal

~ schoolsucces (meer dan cognitieve vaardigheden!)

→ Ongelijke kansen

Leerprestaties bij lage ESCS & zelfontplooiing, betrokkenheid, welbevinden

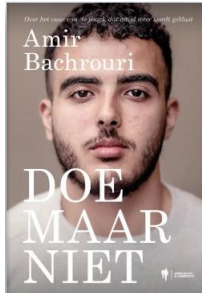
- Onvolledig LVS
- Beperkt leesniveau, begrijpend lezen 1 à 2 leerjaren lager
- Minder extracurriculaire activiteiten
- ESCS: minder geld en middelen
- Culturele achtergrond, angst e.g.. 'acting white' (Hadioui, 2010)
- Motivatie

Effect op:

- identificatie
- mogelijkheden ~ onderwijs

Doe maar niet – Amir Bachrouri

“Jij, een boek schrijven? Doe maar niet. Geneeskunde studeren? In de politiek stappen? Profvoetballer worden? Doe. Maar. Niet. Die verlamme leuze kost ons land miljarden. In plaats van jongeren te vertrouwen, houden we ze kort.

In dit boek volgen we Amir, een jonge, geëngageerde, Antwerpse gast. ... Hijzelf vond een uitweg, maar voor veel leeftijdgenoten die opgroeien in een kansarm gezin blijft de deur naar een beter leven gesloten. ...

Amir gaat het gesprek aan met om het even wie bereid is te luisteren. In die ontmoetingen breekt hij **telkens weer een lans voor het potentieel van onze jongeren, álle jongeren, die niets minder zijn dan de toekomst van ons land.**

Voorbeeld impact leerkracht: <https://www.borgerhoff-lamberigts.be/shop/boeken/doe-maar-niet>

15

Tripartite model (Pfeiffer, 2013)

16

16

a) Cognitieve (hoog)begaafdheid obv hoge intelligentie

~ aanleg, potentieel, talent

= aangeboren intellectueel potentieel dat moet worden aangesproken en geoefend (~motivatie)

➔ Meest bekende/gebruikte visie op hoogbegaafdheid in dagelijkse praktijk

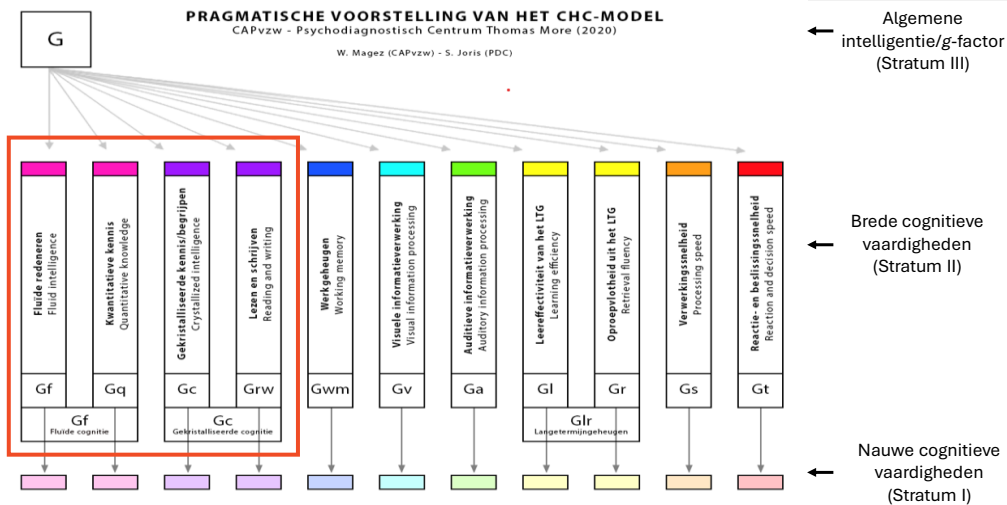

Hoge score op test cognitieve vaardigheden (begaafd/hoogbegaafd)

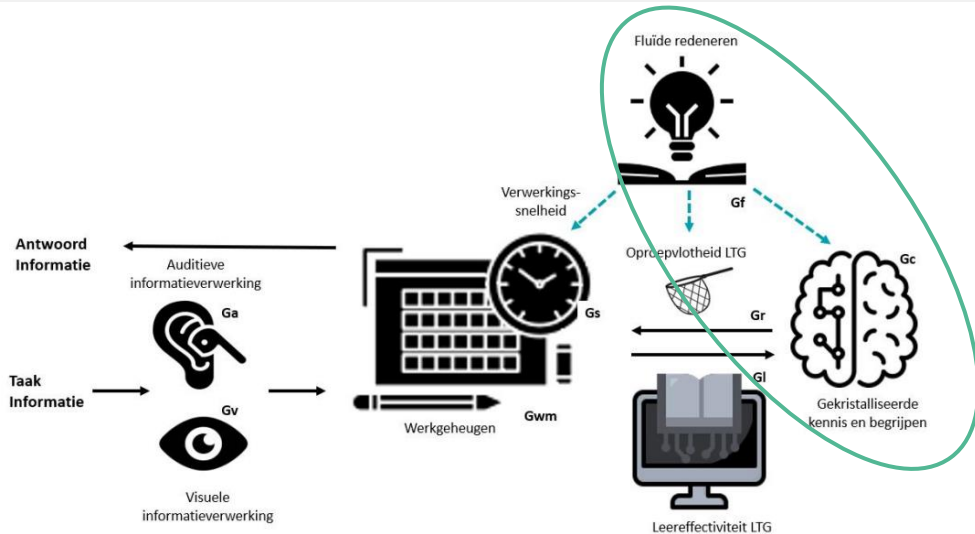

CHC – MODEL (McGrew & Flanagan, 1998)

Cognitieve hoogbegaafdheid vaker gedifferentieerd profiel (belangrijk sterkte/zwakte + observatie tijdens test)

Informatieverwerking volgens het CHC

19

b) Cognitief sterk functioneren obv uitzonderlijke prestaties

~ aantoonbaar gedrag

= mate waarin iemand een substantiële bijdrage levert (bijv. wetenschap, kunst)

= bijdrage is origineel en grensverleggend, belang van creativiteit

Zichtbaar

Criteria (Sternberg, 1993):

- excellentie
- zeldzaamheid
- productiviteit
- aantoonbaarheid
- waardering

20

b) zichtbaar obv hoge prestaties

Uitmuntende schoolse of werkprestaties

Andere mogelijke kenmerken

- doorzettingsvermogen
- sterke motivatie voor schoolse uitdagingen
 - houden van school en leren
 - geliefd door lkr

Test cognitieve vaardigheden: niet noodzakelijk vaak minstens begaafd

c) Cognitief (hoog)begaafd potentieel

= door onvoldoende kansen of intellectuele stimulatie is de intellectuele aanleg niet of onderontwikkeld

~ omgevingskenmerken (& ~ niet-cognitieve persoonskenmerken)

= niet iedereen dezelfde kansen

= potentieel cognitief sterk functioneren/ (hoog)begaafd

= "ruwe diamant", heeft kans om uit te blinken

Bijv. omwille van diversiteitsachtergrond, onvoldoende uitdagende omgeving (onderpresteren), bij (vermoeden) dubbeldiagnoses

c) Vermoeden obv potentieel

Obv visie van ouders, lkr en anderen

- Test cognitieve vaardigheden: niet uitmuntend (belang observaties!)
- Schoolse prestaties: niet uitmuntend (belang observaties!)

Mogelijke signalen

altijd hypothese!
→ opvolgen

- begrijpt snel moeilijke of nieuwe leerstof
- leert snel moeilijke of nieuwe leerstof
 - kan zelfstandig werken (niet altijd)
 - drang om te presteren (niet altijd)
- gaat aan de slag met nieuwe en moeilijke taken (niet altijd)

Hoe identificeren?

Identificatie door	Voordeel	bias
Nominatie (door lkr, ouder)	Inzicht in vaardigheden, interesses, gedrag en potentieel dat mogelijks niet getoond wordt in een test	Gelinkt aan school presteren (~kennis rond CSF) Pygmalion-effect
(Niet-verbale) Intelligentietest	Objectief en kwantificeerbare meting van cognitieve vaardigheden	Momentopname, probleem vergelijkingsgroep, invloed (taal)/cultuur
Niet-verbale intelligentietest, lokale normen	Objectief en kwantificeerbare meting van cognitieve vaardigheden, rekening houdend met context	Momentopname
Test rond schoolse vaardigheden (bijv. LVS, Vlaamse toetsen)	Objectief en kwantificeerbare meting	Momentopname, probleem vergelijkingsgroep, invloed taal/cultuur
Klasobservaties	Inzicht in gedrag, interacties, schoolprestaties, studiehouding/ rekening houden met cultuur en hoe CFS zich uit	Gelinkt aan school presteren (~kennis rond CSF) Pygmalion-effect

Algemene adviezen

Niet: enkel op basis van nominatie (owv bias)

Noorzakelijk:

- ➔ Combineren bronnen
- ➔ Brede screening

25

Identificatie cognitief talent

LIn 1SO:

- **COVAT-3:** Niet-verbale test (Fluid redeneren) ⇒ digitaal & in groep
 - Shapes (vergelijkingen)
 - Pattern (patroonreeksen)

- Andere identificatiemethoden: onder ontwikkeling

+

ESCS (~ PISA) ➔ lokale normen

26

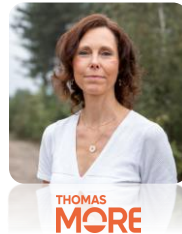
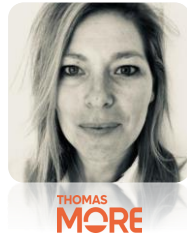
Schooltaal

Linneke Van Tricht & Birgit Broeckhoven

27

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

28

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Onderzoeksbasis (tussen 2020-2023)

www.taaltrajecten.be

Vlaanderen is onderwijs & vorming | Universiteit Antwerpen | THOMAS MORE | Odisee DE COÖPERATIE

“Wat zijn de kenmerken van een **effectief taaltraject** voor leerlingen die de onderwijstaal onvoldoende beheersen?”

- Duurzaam**
aanpak, planning en visie op lange termijn met een zekere continuïteit
- Intentioneel**
taalleerkansen niet vrijblijvend/toevallig, maar bewust en aansluitend bij vastgelegde doelen
- Intensief**
intensiteit hangt af van de doelgroep, context en taaldoelen

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Inspiratie bij het creëren van je eigen taaltraject

1 Vertrek vanuit een meertalig ondersteuningsmodel	2 Bouw het taaltraject op een logische manier en combineer verschillende deelvaardigheden	3 Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid	4 Schriftelijke vaardigheden: ga voor een vroege start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip	5 Verzorg de kwaliteit van je instructie	6 Monitor je leerlingen en laat je ondersteunen
<p>1.1 Investeer in een krachtige klasaanknop om alle leerlingen te bereiken</p> <p>1.2 Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taaissteun nodig hebben</p> <p>1.3 Leerkrachten zijn de gekinplje begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen</p> <p>1.4 Laat de duur en intensiteit van het traject afhangen van jouw doelgroep, hun leertijd en de beoogde taaldoelen</p>	<p>2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen de deelvaardigheden te bereiken</p> <p>2.2 Ga voor een logische en stappewijze opbouw van het traject</p> <p>2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken</p>	<p>3.1 Plan rijke gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen</p> <p>3.2 Voorzie voorleesmomenten met veel interactie</p> <p>3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet</p>	<p>4.1 Bereid leerlingen vroeg genoeg voor op het leren lezen</p> <p>4.2 Zet in op een effectieve leesstart</p> <p>4.3 Ga voor goede, strategische en gemotiveerde lezers</p> <p>4.4 Laat schrijfofdrachten het lezen (en spreken) versterken</p>	<p>5.1 Geef expliciete instructie</p> <p>5.2 Laat leerlingen van en met elkaar leren</p> <p>5.3 Geef sterke feedback</p> <p>5.4 Integreer technologie op een wijze manier in je lessen</p> <p>5.5 Hou rekening met de taalachtergrond van leerlingen om je instructie te versterken</p>	<p>6.1 Monitor je leerlingen en steun je onderwijsbetroep af</p> <p>6.2 Griep de kans om te blijven leren</p> <p>6.3 Werk samen met je team vanuit een gedeelde en gedragen missie</p>

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

“Waardoor wordt **effectief leesonderwijs** in het basis- en secundair onderwijs gekenmerkt en welke factoren hebben er een invloed op?”

Co-funded by the
European Union

31

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Maatschappelijke publicaties

Meertaligheid en leesproblemen: grijp kansen, vermijd valkuilen!

DOOR KRISTEN SCHRAEYEN & ASTRID GEUDENS

Leren lezen moet je leren. In die uitdaging groter voor meertalige kinderen met een of meerdere moedertaal(en)? En, als het dan misloopt, wat zijn de belangrijkste aandachtspunten in het onderkennen van leesproblemen? Op deze vragen en vanuit hun gecombineerde expertise en recent onderzoek naar effectief taal- en leesonderwijs, gaan Dr. Kristien Schraeyen (Thomas More) en Dr. Astrid Geudens (KUL) op zoek naar antwoorden in onderstaand artikel.

Schraeyen & Geudens, Lexima, februari 2023

Co-funded by the
European Union

32

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Maatschappelijke publicaties

Geudens & Schraeyen, HJK september 2023 (<https://www.hjk-online.nl/taal/woorden-als-dna-van-taal/>)

2022, Casteleyn et al.

2024, onder redactie van Kirschner & Hoof

Voorleessoftware in de klas: wie heeft er baat bij en wanneer?

35.000 leerlingen gebruiken voorleessoftware. 41% van hen voor dyslexie. Ook anderszins, leerlingen met dyslexie of een visuele beperking zijn eromme gekomen. Maar hoe ga je goed mee voorleessoftware? Hoe ga je de klas leerling afbouwen?
Schraeyen, KLASSE, 2024

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Professionalisering: ondersteuning in implementatie

Professionalisering (live, collegiale visitatie etc.)
rond implementatie taaltraject op school
- 30 starterscholen → uitdijtscholen
→ digitaal leerplatform in ontwikkeling

onderzoek meertaligheid: Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Professionalisering: ondersteuning in implementatie

Online professionalisering
(3 modules *10u / Lerende Netwerken) rond

- Letterkennis & FB
- Interactievaardigheden
- Woordenschat

→ **Vrijgegeven dus nu vrij toegankelijk na registratie**

PROJECT ELODIE
Effectief LeerOnderwijs Doet Iedereen Excelleren

In dit project werken Thomas More Hogeschool, Odisee en Universiteit Gent op basis van de huidige wetenschappelijke state-of-the-art en een aantal professionaliseringsaspecten rond effectief voorbereidend onderwijs op de 10-12-klasniveau voor leerlingen welke bijdraagt met het behouden te zijn in de tijd. Dit wordt gedaan in een online bijhouding met de modules, een lerend netwerk en individuele begeleiding via samenwerking met pedagogisch begeleiders. Op deze pagina vindt u alle details rond de aanpak van het professionaliseringsproject en de naam van de drie modules: "Letterkennis en Functies", "Beleidsaspecten en Interactieve Netwerken" en "Verdermoeten Netwerken en Werkplek".

Info en toegang tot de modules?
[Info en toegang tot de modules? Klik hier! →](#)

35

Toets: illustratie schooltaalwoorden

36

Toets: vaktaal vs schooltaal

Quotiënt, breuken,
rationaal getal

beschrijven, toestand,
herhaal, begrippen

Fossiel, dijk, legende

verklaring, noteer,
figuur, kolom

Vereren, cultuur, hiernamaals,
hunebedden

werkwoordsvorm, zinsdelen,
onregelmatige werkwoorden

herkennen, schatting,
volgorde, nakijken

Equity in Gifted
Education
Co-funded by the
European Union

leerkracht aan het woord

<https://bureautalent.nl/projecten/ceos-opbrengsten>

Equity in Gifted
Education
Co-funded by the
European Union

Woordenboost: schooltaalprogramma

Effectiviteit nagaan

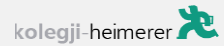
Interventie versie controlegroep

- **Motivatie** (~ZDT)
 - Basic Psychological Needs in Second Language Scale
 - Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale
 - Self-Determination Theory of Second Language Scale
- **Test schooltaalwoorden ~ programma**
- **Schoolresultaten:** Nederlands, wiskunde, geschiedenis, & aardrijkskunde (z-scores)

leerling aan het woord

<https://bureautalent.nl/projecten/ceos-opbrengsten>

41

VIERTAKT Intentioneel woordenschatonderwijs

1. Voorbewerken
2. Semantiseren
3. Consolideren
4. Controleren

www.schoolaanzet.nl

42

Ouderbetrokkenheid

Leeanne Hinch, PhD

DCU Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath Dublin City University

43

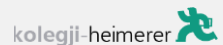

Inzicht uit vorig project

Waarom doet het Rijswijks Lyceum mee aan het CEOS-project?

Why is Rijswijks Lyceum participating in the CEOS project?

44

Ouderbetrokkenheid

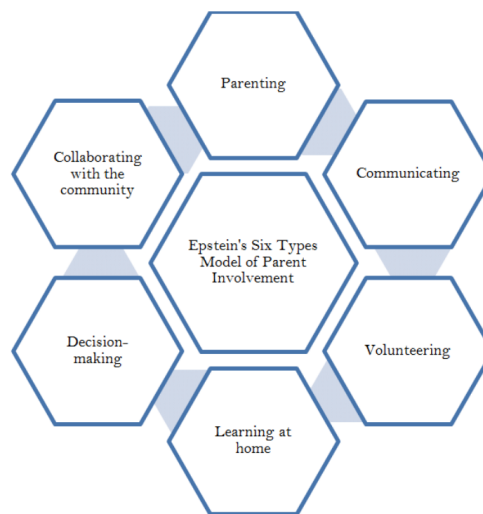
- kritieke factor schoolsucces IIn
- belangrijk voor CSF IIn
- Lage ESCS = barrière voor ouderbetrokkenheid

→ Aangemoedigd bij CSF kansarme IIn

In verleden: succesvolle programma's voor ouders van

- CSF IIn
- IIn met lage SES of diversiteitsachtergrond (cultureel)

Types betrokkenheid (Epstein)

Brainstorm: Hoe aanpakken in praktijk?

47

OPROEP Vlaamse scholen → wij zoeken jou!

Wil je graag deelnemen aan het project?

Contacteer marlies.tierens@thomasmore.be

48

Bedankt voor je aandacht!
Vragen?

Co-funded by the
European Union

Contact

Marlies.tierens@thomasmore.be
equityingiftededucationteam@gmail.com

More information

<https://equityingiftededucation.eu/>